

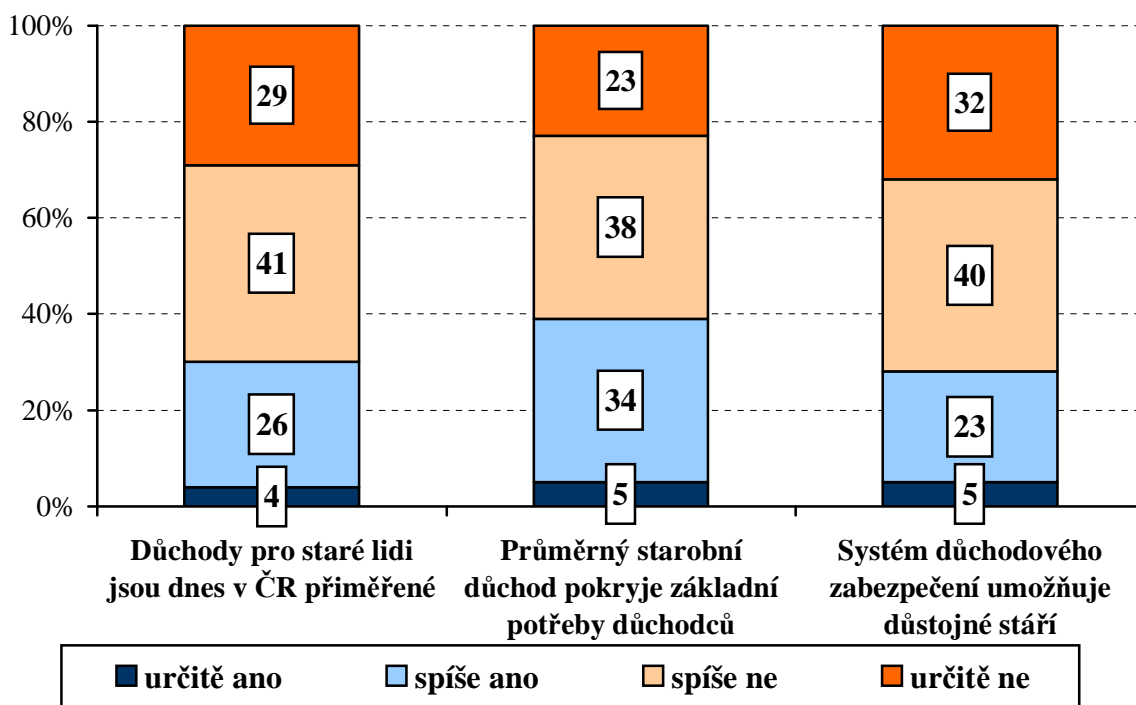
ROSTE NESPOKOJENOST S VÝŠÍ DŮCHODŮ A PŘIBÝVÁ I LIDÍ PŘESVĚDČENÝCH O NUTNOSTI ZÁSADNÍ DŮCHODOVÉ REFORMY

Většina veřejnosti považuje dnes starobní důchody vyplácené u nás za nepřiměřené (70 %) a nedostatečné k pokrytí základních potřeb důchodců (61 %). Téměř tři čtvrtiny obyvatel (72 %) se také domnívají, že současný důchodový systém neumožňuje prožít důstojné stáří. Stejně velká část lidí (72 %) zároveň požaduje, aby současný důchodový systém byl nahrazen úplně jiným nebo alespoň doznal zásadních změn. Zatímco hodnocení výše starobních důchodů a důchodového systému závisí na věku a materiálním zajištění domácností a má zřetelný politickoideologický kontext, přesvědčení o nezbytnosti zásadní důchodové reformy je podstatně universálnější.

Uváděné výsledky vycházejí z rozsáhlého reprezentativního výzkumu STEM. Uskutečnil se ve dnech 2.–10. 5. 2007 na souboru 1219 občanů reprezentujících obyvatelstvo ČR starší 18 let. Respondenti byli vybíráni metodou kvótního výběru.

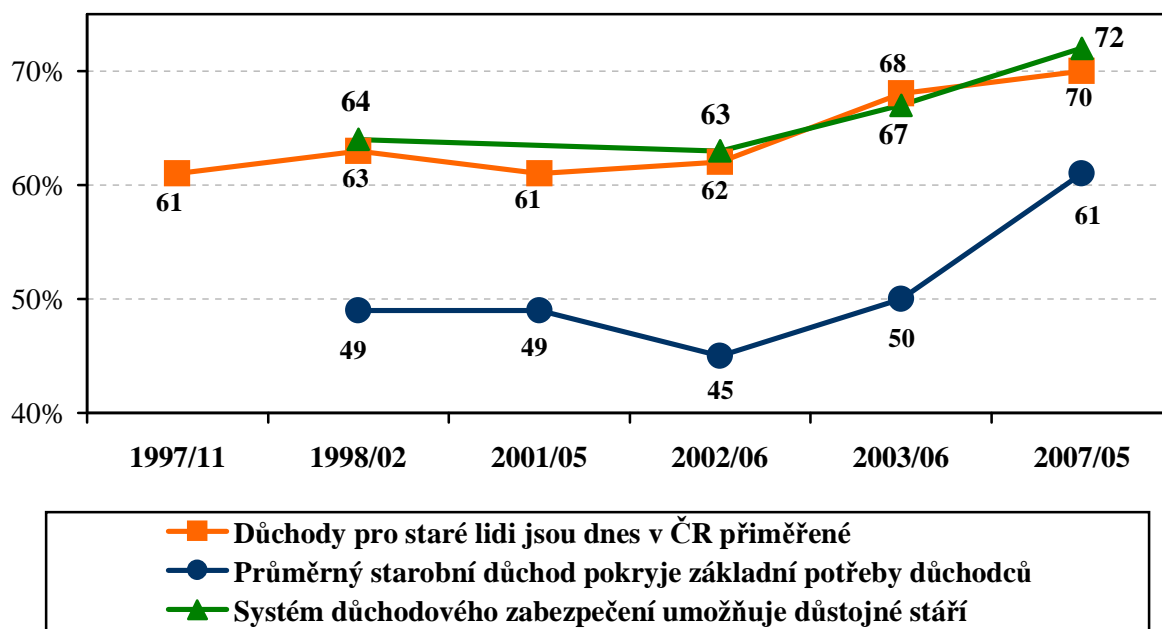
Nespokojenost s výší důchodů a nejistota, zda starobní důchody stačí na pokrytí základních potřeb, stejně jako kritické názory na důchodový systém, byly v datech STEM patrné již na konci devadesátých let a zhruba od poloviny roku 2002 se viditelně zvyšovaly. Největší nárůst zaznamenaly pochybnosti, zda lze průměrným starobním důchodem zabezpečit základní potřeby důchodců (od června 2002 nárůst o 16 %).

Názory na starobní důchody a důchodový systém (%)

Pramen: STEM, Trendy 2007/05, 1219 respondentů

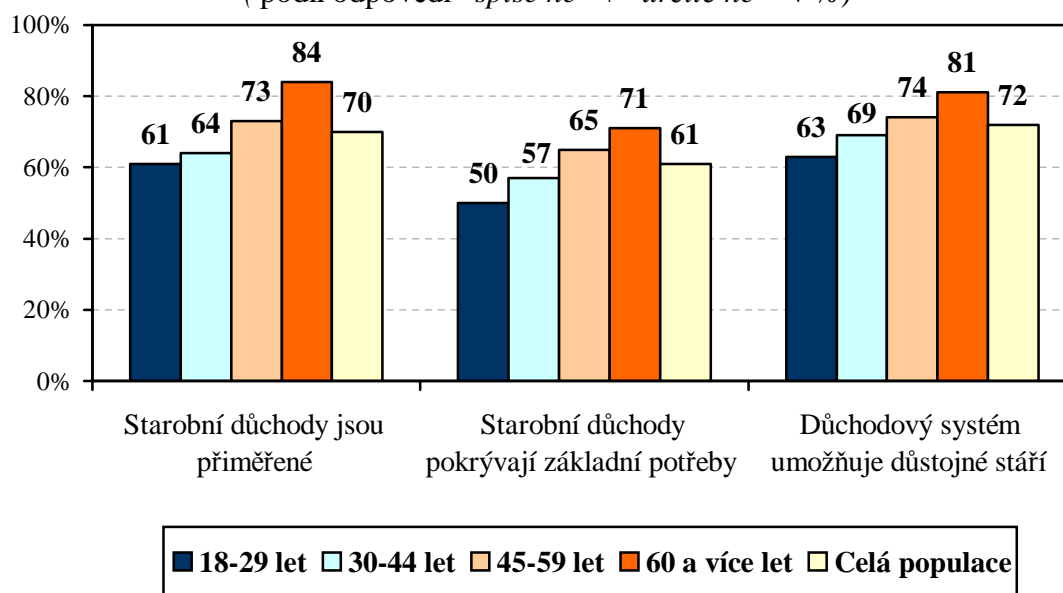
**Nespokojenost s výší starobních důchodů
a důchodovým systémem v letech 1997-2007**
(podíl odpovědí "spíše ne" + "určitě ne" v %)

Pramen: STEM, série Trendy 1997/11 – 2007/05

Názory na výši důchodů pro staré lidi a systém důchodového zabezpečení jsou významným způsobem ovlivňovány věkem. Kritická stanoviska zřetelně narůstají již od staršího středního věku (45-59 let) a dle očekávání se s největší intenzitou projevují ve věku nad 60 let. Stejnou nespokojenost jako věková skupina nad 60 let projevují také sami důchodci.

**Nespokojenost s výší starobních důchodů
a důchodovým systémem podle věku**
(podíl odpovědí "spíše ne" + "určitě ne" v %)

Pramen: STEM, Trendy 2007/05, 1219 respondentů

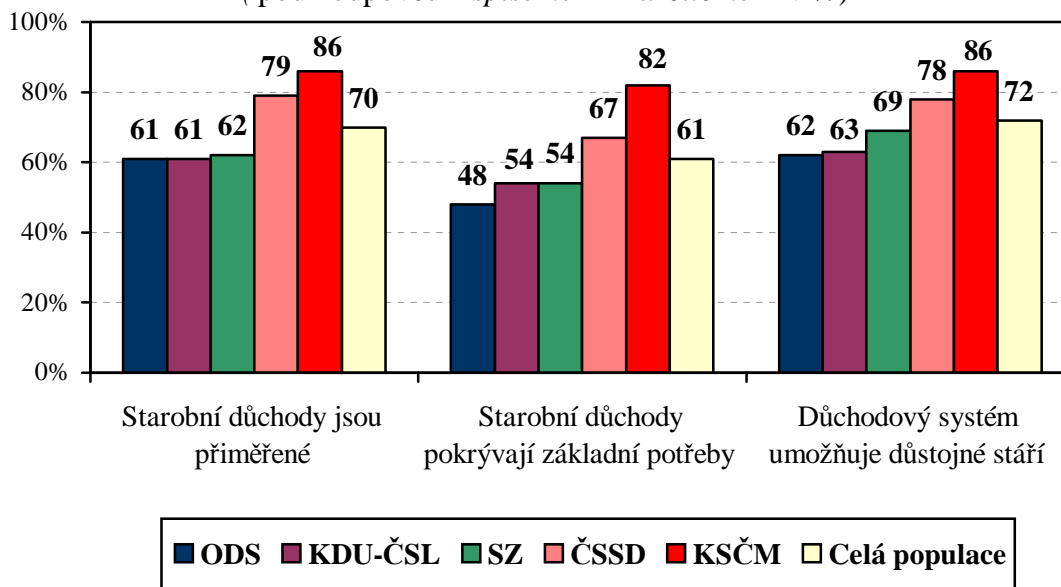
Do hodnocení starobních důchodů a důchodového systému se rovněž promítá celková úroveň materiálního zajištění domácnosti. Zatímco z domácností velmi dobře nebo solidně zabezpečených hodnotí starobní důchody jako nepřiměřené 60 % lidí, z rodin, které se považují za špatně zajištěné nebo chudé, to je 79 %. Podobně o tom, že průměrný starobní důchod nestačí na pokrytí základních potřeb důchodců, je přesvědčeno 48 % lidí z rodin s velmi dobrým nebo solidním materiálním standardem a 75 % z rodin špatně zajištěných nebo chudých. Názor, že důchodový systém neumožňuje prožít důstojné stáří, zastává 65 % z domácností zabezpečených dobře nebo solidně a 82 % ze špatně zajištěných nebo chudých.

Zajímavé je, že v názorech na výši starobních důchodů a důchodový systém se nijak neprojevuje vliv dosaženého vzdělání.

Otázka výše důchodů pro staré lidi a systému důchodového zabezpečení má rovněž dosti výrazný politickoideologický rámec. Není příliš překvapivé, že největší kritici se rekrutují z tábora potenciálních voličů KSČM a nadprůměrně často také z řad příznivců sociálních demokratů. Za pozornost spíše stojí malý názorový rozdíl mezi stoupenci stran vládní koalice, zejména pak ODS a KDU-ČSL.

Nespokojenost s výši starobních důchodů a důchodovým systémem podle stranických preferencí

(podíl odpovědí "spíše ne" + "určitě ne" v %)

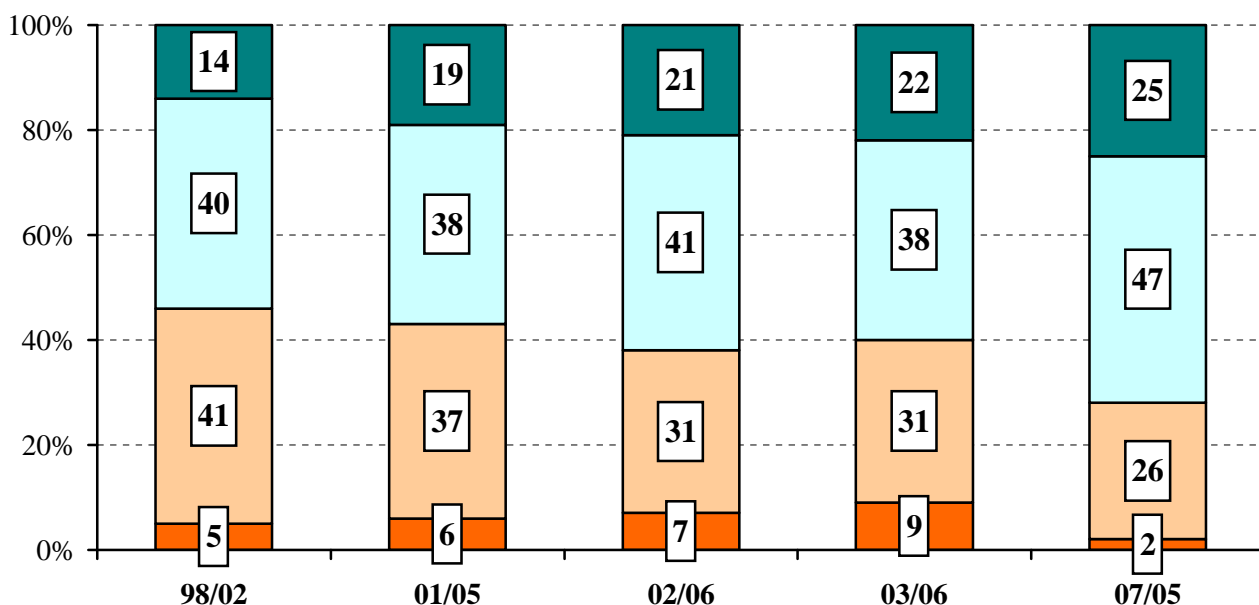

Pramen: STEM, Trendy 2007/05, 1219 respondentů

Názory na hloubku důchodové reformy byly ještě na konci devadesátých let poměrně rozpačité a rozdělovaly veřejnost na dva tábory: na mírně početnější skupinu těch, kteří hájili nutnost zásadních změn, a na skupinu zastánců jen mírných úprav stávajícího důchodového systému. Po roce 2000 se poměr mezi oběma tábory začal proměňovat a čím dále více získávalo navrch přesvědčení, že bez podstatných změn se náš důchodový systém

do budoucna neobejde. V současné době se 72 % občanů domnívá, že současnou podobu důchodového zabezpečení je nutné radikálně změnit nebo dokonce nahradit úplně jiným systémem. V roce 1998 vyznávala takto vyhraněná stanoviska jen o něco více než polovina lidí (54 %).

"S kterým z následujících tvrzení nejvíce souhlasíte?" (%)

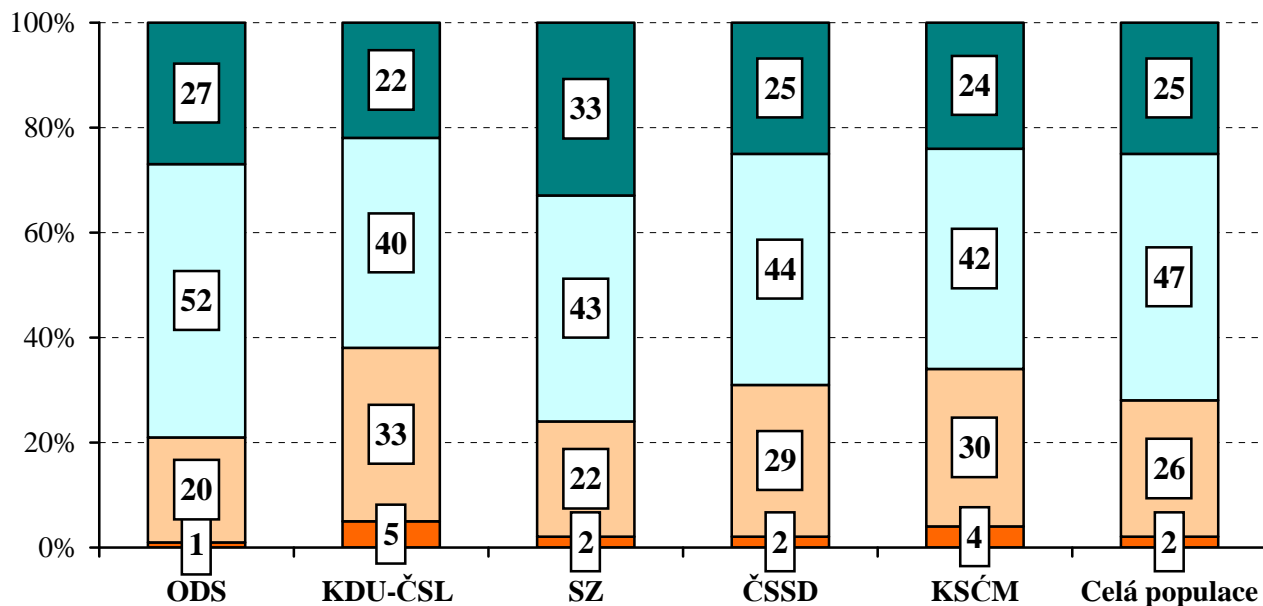

- Současná úprava je do budoucna zcela nevyhovující, je třeba zavést úplně jiný systém důchodového zabezpečení.
- Do budoucna je třeba současnou podobu důchodového zabezpečení podstatně změnit.
- S drobnými úpravami by současná podoba důchodového zabezpečení byla dobrá i do budoucna.
- Na současné podobě důchodového zabezpečení není třeba do budoucna nic měnit.

Pramen: STEM, Trendy 2007/05, 1219 respondentů

Požadavek na radikální transformaci stávajícího systému důchodového zabezpečení v sobě zahrnuje dva aspekty. Jedním je nespokojenost s výší starobních důchodů (vazba mezi názory na starobní důchody a důchodovou reformu je podle dat výzkumu velmi silná a jednoznačně potvrzuje, že čím méně jsou lidé s důchody spokojeni, tím více volají po podstatných změnách důchodového systému), druhým pak více či méně uvědomované obavy, že populace stárne a do budoucna na důchody nebude. Vzájemné prolínání těchto dvou aspektů je pravděpodobně jedním z důvodů toho, že názory na nutnost a hloubku důchodové reformy jsou prakticky universální, sdílené velmi podobnou měrou nejen všemi skupinami obyvatel, ale s relativně malými rozdíly i mezi stoupenci stran z obou částí politického spektra.

"S kterým z následujících tvrzení nejvíce souhlasíte?" (%)

- Současná úprava je do budoucna zcela nevyhovující, je třeba zavést úplně jiný systém důchodového zabezpečení.
- Do budoucna je třeba současnou podobu důchodového zabezpečení podstatně změnit.
- ▨ S drobnými úpravami by současná podoba důchodového zabezpečení byla dobrá i do budoucna.
- Na současně podobě důchodového zabezpečení není třeba do budoucna nic měnit.

Pramen: STEM, Trendy 2007/05, 1219 respondentů